

KOBYLNICKÉ HODY DŘÍVE A DNES...

Začátkem srpna se u nás rok co rok konají tradiční hody. Tři dny plné tance, zpěvu a zábavy. Málokdo však ví, odkud tato tradice pochází a co oslavuje. Jsou hody svátkem světským nebo spíše církevním? Ve vyprávění pamětnic jsem se setkala s oběma těmito názory.

Ačkoliv jsou kobylnické hody slaveny jako poděkování Panně Marii Sněžné, na jejíž přímluvu ustal v 19. století mor, mají také nezastupitelný význam ve sbližování rodin a lidí z okolních vesnic. Na hody se vždy sezvala celá rodina a tak se setkali i vzdálení příbuzní, kteří se neviděli třeba celý rok.

S hodovou tradicí se mi pojí vyprávění mojí mámy a paní Šmoldasové. Hlavními postavami jsou kobylnické hospodyňky. Správné hody se přece neobejdou bez hodových koláčů. Že ale upéct takové koláče nebylo tak jednoduché jako dnes, si jistě mnozí pamatujete. Tehdy začínala ta „pravá hodová zábava“ snad ve všech domácnostech. K pekaři jste museli donést dříví a on vám řekl, v kolik máte přijít péct. Jak ale odhadnout, kdy s přípravou koláčů začít? Některé těsto kynulo ostošest, jiné vůbec. Nervy tekly proudem. Pak následovala cesta s koláči k pekaři (sídlil Na Návsi naproti pomníku padlých). Když pec pekla málo, nestíhalo se. Když naopak pekla moc, musel se pekař pořádně otáčet, aby koláče neshořely. Nakonec ale všichni odešli s upečenými koláči, které prý voněly jinak a daleko lépe, než ty dnešní.

Ráda bych vás teď provedla stručnou historií kobylnických hodů od časů před okupací až do dnešní doby.

Období před okupací až rok 1945

Od 5. srpna v naší obci bývala 9denní pobožnost u zvonice na poděkování Panně Marii, že na její přímluvu ustal v 19. století mor. V neděli po 5. srpnu slavily Kobylnice orelské a sokolské hody. V tuto neděli, ve 2 hodiny odpoledne, se sešly na „Křížku“ 4 páry orelských stárků. Začalo se modlitbou a poté se celý průvod vydal ke zvonici. U zvonice se sešly jak 4 páry orelských, tak 4 páry sokolských stárků a všichni se zde modlili. Jakmile skončila mše, šlo se k pomníku padlých, zpívaly se písně a modlilo se za padlé vojáky. S hudbou se vrátili ke kapliče a odtud se „sokolští“ vydali za kovárnu a „orelští“ před hospodu U Benešů (nyní Cykloport Junk).

Tančilo se vždy venku na zemi posypané jehličím, které bylo po dlouhých letech nahrazeno parketem. Na obou místech stála mája. Kroje sokolských stárek byly stejné jako ty dnešní. Orelské stárky nosily selské kroje – různé barevné brokátové sukne (žluté, modré, růžové). Nosily se bílé punčochy a někdy si dívky

vázaly šátek kolem ramen a jeden červený, tzv. „hózlendr“, na hlavu. Stárci nosili taky to stejné, jen neměli na kloboucích květiny, ale pozlacený rozmarýn. Když se začínalo při zábavě tančit, bývalo zvykem, že vybrané páry chodily ke stolu, kde seděli zpravidla přesporní. Stárek pak jednomu z nich nabídl svou stárku a sám vyzval k tanci jednu dívku od téhož stolu. Zbylé páry, které nezaváděly, nosily talíře s rozmarýny, které se prodávaly a sloužily jako vstupenka. Na zakončení 9denní pobožnosti se chodilo do Tvarožné na pouť. Sokolská kronika uvádí, že se hody konaly po mnoholeté přestávce 7. 8. 1939.

1945 – 2009

Hodová tradice byla v Kobylnicích obnovena roku 1945. Až do roku 1950 pořádal dříve sokolské hody Místní národní výbor.

Hody bývaly opět dvoje – sokolské a orelské.

Začínaly v pátek, kdy se za doprovodu kapely ručně stavěla mája. Sobota byla vyhrazena „ženáčům“ – starším ženatým stárkům a vdaným stárkám. Kroje se v tento den nenosily.

V neděli ráno chodili stárci v krojích po vesnici zvat na hody. Po obědě byla mše a krojovaný průvod celou vesnicí zakončený v parku u sokolovny. Stejně jako dnes trvala zábava do šesté nebo sedmé hodiny. Pár pak odešel na večeři ke stárce. Poté následovala večerní zábava s tombolou.

V pondělí bývaly tzv. „dožduchy“. Hrála kapela, lidé se bavili a tancovali.

Orelské hody bývaly stejně jako před válkou u hospody U Benešů (dnešní CykloSPORT).

Dívky na sobě měly selské kroje (popsány dříve) a na hlavě nosily šátek.

Během let prodělaly hody několik změn. Přestaly pondělní „dožduchy“. K pátečnímu stavění už nehraje kapela. Mája se nestaví ručně, ale za pomoci jeřábu. Poslední dva roky chodí stárci zvat na hody místo neděle v sobotu. Co se ale nezměnilo, jak jsem se dozvěděla ze Sokolské kroniky i od paní Šmoldasové, je nedostatek stárků.

Mě osobně zaujal věk stárků dříve a dnes. Zatímco stárkům a stárkám v 50. a 60. letech bylo dvacet let a více, polovině těch dnešních není ještě ani osmnáct. Věk stárků se začal snižovat kolem roku 1970. Pro to, aby mohli jít chlapec nebo dívka stárkovat, dnes platí dvě nepsaná pravidla. Dokončená základní škola a věk alespoň 15 let.

Kobylnické hody 2009

Letošní hody byly z našeho pohledu zkouškou. Spousta nových stárků si vyzkoušela, jaké je to stárkovat. Hlavní stárka si poprvé vyzkoušela být hlavní stárkou a myslím, že se s touto rolí vypořádala výborně.

Letos poprvé jsme si také vyzkoušeli, kolik práce dá nacvičit nějaké to sobotní překvapení. Za všechny stárky bych tímto chtěla moc poděkovat paní Janě Poláčkové, která s námi nacvičovala choreografii k písni Poupata, za její ochotu a neuvěřitelnou trpělivost.

Doufám, že příští hody budou stejně povedené jako ty letošní.

Mnohokrát děkujeme paní Boženě ŠmolDasové, paní Ludmile Bílkové, paní Marii Ustohalové za čas a vyprávění, díky kterému mohl vzniknout tento článek a paní Boženě Křivkové za zapůjčení kroniky TJ Sokol Kobylnice.

Iveta Ustohalová, Veronika Floriánová

KOBYLNICKÉ LISTY č. 1/2010

KOBYLNICKÉ HODY DŘÍVE A DNES (PODRUHÉ)

Období před okupací až rok 1945

V této zprávě je mnoho chybného, tak to chci upřesnit, jak to mám ve své paměti:

V neděli po 5. srpnu bývaly hody. Ve 2 hodiny se shromáždili „u křížka“ to jest na rozcestí u mlýna (křížek stojí před domem č. 118) dospělí, děti, mládež, hudba a 4 orelští stárce a stárky. Starší bratr, p. Matula, začal modlitbou a pak nadříkával některou mariánskou píseň a všichni zpívali doprovázeni hudbou. Při tom se seřadili do průvodu, napřed děti, pak mládež, stárce, hudba, muži, ženy. Průvodem šli ke zvonici. Tam byla zastávka, modlitba k Panně Marii a pak zase s písní a hudbou k pomníku padlých v první světové válce. Tento pomník stál na návsi před domem č. 23 (Chlupová). Tam jsme se pomodlili za padlé vojíny, hudba zahrála píseň padlým „Hoši od Zborova, vy už klidně spíte, vy se nikdy více domů nevrátíte...“.

Pak se pokračovalo průvodem s písní a hudbou ke „kapličce“, to je místo, kde se dnes říká u pomníku padlých rudoarmějců (Na Budínku). Pomník tam tehdy ještě nebyl.

Tam byla pobožnost zakončena, muzikanti zahráli pochod a lidé se rozešli „na plac“. Stárce s hudbou pak šli přes dědinu, orelští k Benešovým, sokolští „Za kovárnu“. Nevzpomínám si, že by se sokolští stárce zúčastnili hodové pobožnosti. Mše svatá, jak je v Kobylnických listech č. 4/2009 psáno, vůbec se tehdy nesloužila.

Za okupace nesměly být zábavy a ani průvody nebyly povoleny, tak bývalo ve 2 hodiny u zvonice jen modlení. Kromě modliteb a písní mariánských jsme se

modlili za vlast, za náš národ. Písně „Otče náš, vyslyš nás, zachovej nám národ náš“ a „Svatý Václave“ byly zpívány s úpěnlivou prosbou a dojetím.

Myslím, že to bylo v roce 1942, když jsme my, mladí, po pobožnosti u zvonice šli k Vičarům č. 9 na dvůr a tam jsme tancovali. Nevím, jakou jsme měli hudbu, jestli z gramofonu nebo někdo na harmoniku.

Mše svatá u zvonice byla sloužena poprvé roku 1968 (nebo 69), pak byla zakázána, sloužena bývala dále až od roku 1991.

Fotografii se stárky v selských krojích má paní Věra Floriánová.

Všechny poutě a pobožnosti vedl a řídil, to znamená, že se modlil a nadříkával písně, p. Jonáš Matula. Někdy mu pomáhal p. Silvestr Klaška a pan Pivoda z ul. Táborské 114.

V Kobylnicích, 20. prosince 2009, zapsala Ludmila Bílková

A douška na závěr:

Jménem redakce Kobylnických listů moc děkuji za oba příspěvky ke kobylnickým hodům (jak v posledním loňském čísle tak i v tomto). Mladé stárky, které popisovaly hody hodně zešíroka, věnovaly popsání tradice hodně času a sil a čerpaly z více zdrojů – z kronik i z vyprávění pamětníků. Informace, které získaly, byly rozmanité a ony je zpracovaly podle svých zkušeností, to znamená, že mnohé, co nebylo řečeno nebo popsáno do posledního detailu, domyslely podle své současné zkušenosti. Tak například vznikla chyba, kdy bylo řečeno, že u zvonice se konala pobožnost = současná mše svatá nebo bylo řečeno, že u kapličky a ono to nebylo u zvonice, jak by předpokládal současný teenager, ale u pomníku rudoarmějců, který v popisované době ještě vůbec nestál... atd.

Jsme velice rádi, že vznikl první článek a ještě větší radost máme z toho, že podnítil vzpomínky pamětníků. Ohlas svědčí o tom, jaké pozornosti se Kobylnické listy těší. A velice děkujeme i za dnešní příspěvek, který osvětlil některé nejasnosti.

Já bych si dovolila polemizovat s tvrzením, že po roce 1969 byla poprvé sloužena mše až v roce 1991. Ale tady mě zrazuje paměť a proto bych ráda vyzvala všechny pamětníky, aby zkusili probudit své vzpomínky, protože já si myslím, že mše svatá u zvonice se sloužila už v 80. letech. V Kobylnicích bydlím do roku 1985 a pamatuji si, jak jsme v roce 1986 šli po obědě na hodovou mši ke zvonici. Nevím však, jestli to byla první po mnoha letech nebo kdy se sloužila první po roce 1969. Pokud to někdo pamatujete, ozvěte se, třeba dáme historii hodů dohromady společně.

za redakční radu Dana Šmídová